

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 20 juni 2012

Mål nr

T 5537-10

KLAGANDE

RL

Ombud: Jur.kand. HL

MOTPART

Nyombygg i Örebro AB:s konkursbo, 642046-1052

Konkursförvaltare: Advokat L-ES

SAKEN

Fordran

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Göta hovrätts dom 2010-11-08 i mål T 1779-10

Hovrättens dom

se Bilaga

DOMSLUT

Högsta domstolen upphäver hovrättens dom och fastställer tingsrättens domslut samt förpliktar Nyombygg i Örebro AB:s konkursbo att ersätta RL för rättegångskostnader, i hovrätten med 4 961 kr med ränta enligt 6 § räntelagen från den 8 november 2010 och i Högsta domstolen med 16 569 kr med ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för Högsta domstolens dom. Ränta ska i båda fallen utgå tills betalning sker. Rättegångskostnaderna avser ombudsarvode.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

RL har yrkat att Högsta domstolen ska fastställa tingsrättens domslut och tillerkänna honom ersättning för hans rättegångskostnad i hovrätten.

Konkursboet har motsatt sig att hovrättens dom ändras.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader i Högsta domstolen.

DOMSKÄL

1. RL var verkställande direktör i Nyombygg i Örebro AB fram till hösten 2008. Nyombygg försattes i konkurs den 12 januari 2009. Före konkursen hade anställda vid Nyombygg utfört arbete på RLs villa. Mot bakgrund av detta träffade Nyombyggs konkursbo och RL ett avtal. Avtalet upprättades av konkursförvaltaren efter ett par sammanträffanden med RL. Det skickades till RL, som undertecknade avtalet den 24 februari 2009. Enligt avtalet skulle RL betala 425 000 kr till konkursboet med 100 000 kr senast den 16 mars 2009 och med 325 000 kr senast den 31 juli 2009. RL har inte betalat någonting enligt avtalet.

2. Konkursboet har som grund för sin talan anfört att RL enligt avtalet är skyldig att betala 425 000 kr till konkursboet. RL har invänt att han har en kvittningstill motfordran på konkursbolaget om 338 210 kr. Motfordringen avser vad konkursbolaget har betalat för litet i lön till honom under den tid då han arbetade som verkställande direktör i bolaget.
3. Konkursboet har bestritt RLs kvittningsinvändning och har gjort gällande i första hand att RLs fordran på lön reglerades genom avtalet mellan konkursboet och RL. I andra hand har konkursboet gjort gällande att avtalet mellan konkursboet och RL innebär att konkursboets fordran på RL uppkom först efter Nyombyggs konkurs. Konkursboet har anfört att det därmed saknas förutsättningar att kvitta RLs fordran på konkursbolaget mot konkursboets fordran enligt avtalet.
4. Som hovrätten har funnit har RL visat att han har en lönefordran på konkursbolaget uppgående till 338 210 kr och att han inte genom avtalet mellan honom och konkursboet har avstått från att göra gällande sin fordran i konkursen.
5. Frågan är då om det finns förutsättningar för RL att kvitta sin fordran på konkursbolaget mot den fordran som konkursboet har på honom enligt avtalet mellan parterna. I 5 kap. 15 § första stycket konkurslagen föreskrivs att en fordran hos gäldenären som får göras gällande i konkursen kan av borgenären användas till kvittning mot en fordran som gäldenären hade mot honom när konkursbeslutet meddelades. För kvittning i konkurs krävs således att konkursgäldenärens huvudfordran ska ha uppkommit före konkursbeslutet.
6. Vid konkursutbrottet hade Nyombygg en fordran på RL avseende betalning för det arbete som bolagets anställda hade utfört på RLs villa. Då fanns således förutsättningar enligt 5 kap. 15 § första stycket konkurslagen att

kvitta RLs motfordran mot konkursbolagets huvudfordran. Konkursboet gör emellertid gällande att avtalet mellan konkursboet och RL innebär att det har uppkommit en ny fordran för konkursboet mot RL i stället för den fordran som konkursbolaget hade. Frågan är alltså om – som hovrätten har funnit – avtalet innebär en novation och förutsättningarna för kvittning därmed har upphört.

7. Till att börja med kan då konstateras att novation är en konstruktion som inte tillåter några bestämda rättsliga slutsatser av generell natur (jfr Knut Rodhe, Obligationsrätt, 1956, s. 639 ff. och Viggo Hagstrøm, Obligasjonsrett, 2 uppl. 2011, s. 794 f.). Avgörande för om rätten till kvittning har fallit bort är vad parterna har avtalat.

8. I avtalet anges som en bakgrund att konkursbolaget har fordringar på RL uppgående till 425 000 kr och sedan föreskrivs hur RL ska betala detta belopp. Ingenting i avtalstexten tyder på att parterna har avsett att skapa ett nytt fordringsförhållande. En naturlig läsning av avtalet är att det endast preciserar hur en redan befintlig skuld ska betalas (jfr Lars Welamson, Konkursrätt, 1961, s. 479). För en sådan tolkning talar också den konkursrättsliga frysningprincipen, som ska vägleda konkursförvaltaren och som innebär att förhållandena vid konkursbeslutet så långt möjligt bör vara bestämmande för konkursborgenärernas inbördes rätt i konkursen (se NJA 2010 s. 454 med hänvisningar).

9. Det anförda får till följd att avtalet mellan parterna inte ska ges den innebörden att förutsättningarna för kvittning har upphört. RL har alltså rätt att kvitta sin fordran på konkursbolaget mot den fordran som konkursboet har på honom.

10. Till följd av kvittningsrätten ska RL inte betala mer än vad han har medgett, d.v.s. 110 000 kr. Räkna ska – som tingsrätten har funnit – utgå från den 14 juli 2009. Tingsrättens domslut ska alltså fastställas.

11. Till följd av utgången i målet ska konkursboet ersätta RL för hans rättegångskostnader. Den omständigheten att RL i tingsrätten delvis medgav konkursboets talan saknar – som tingsrätten har funnit – betydelse för fördelningen av ansvaret för de rättegångskostnader som uppkom där. Den yrkade ersättningen för rättegångskostnad vid tingsrätten och i hovrätten är skälig. Vad RL har yrkat i ersättning för rättegångskostnad i Högsta domstolen har lämnats utan erinran.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Stefan Lindskog, Severin Blomstrand (referent), Gudmund Toijer, Johnny Herre och Martin Borgeke
Föredragande justitiesekreterare: Ylva Svensson